



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm II. Non sine.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

sunt. Sed non coguntur; nisi vel municipale statutum, aut familiæ pacta ita præcipiant; aut lex communis in aliquo casu iubeat, ut in c. suspicionis, 39. de offic. delegati.

2 NOTANDUM II. Consultius est, ut arbitri impari numero assumantur, quàm pari. Potest tamen etiam in arbitros pares numero compromitti, sicuti infra dicitur, & videri potest Gl. hic ver. vnus eligatur.

3 NOTANDUM III. Si tres, pluresue arbitri constituti sint, & inter se dissentiant, statitur sententiâ partis maioris. Ita etiam habetur in c. 1. eod. in 6. vbi id notat Gl. magna. Necessè tamen est, ut omnes præsentés sint, quando quidem ita dati sunt, ut tres, non duo arbitrentur. Quare vno eorum absente, tametsi reliqui consentiant, non valet arbitrium; cit. l. Item si, §. Celsus, & l. seq. Quomodo neque pluribus delegatis iudicibus, sententia valet, nisi omnes præsentés sint, quia omnes iudicare iussi sunt, l. duo ex tribus 39. ff. de sententia, & re iudic. Et quod maior pars totius numeri statuerit, id perinde censetur, ac si omnibus placuisset. l. quod maior 19. ff. ad Municipale. Vide Gl. hic ver. aut duorum, & quæ dicentur in c. 2. eod. in 6.

CAPITVLVM II.

Non sine.

PARAPHRASIS.

Robertus Archidiaconus in Ecclesia S. Alphridi sacellanum instituit Alanum: mortuo Roberto nepos eius (ex fratre) Marcus, qui Roberto successerat, Alanum de nouo instituit, seu potius confirmauit: sed postea multis eum exactionibus indebitis grauauit; ac denique Capellaniâ cedere voluit, promissis ei quinque marchis argenti pro annua pensione; sed cum Alanus morem gerere nollet, eum Capellaniâ spoliavit. Cum verò Alanus exul iustitiam obtinere non posset, nec suam vltèrius inopiam sustinere, Marcus per fraudem extorsit à dicto Alano, ut iuratus consentiret in duorum clericorum super

haec re arbitrium. Hi Marco fauentes iusserunt, ut acceptis quinque argenti marchis lite ac iure suo cederet. His intellectis, mandat Alexander III. Archiepiscopo Eboracensi, si cognouerit dictos clericos tam nequiter arbitratos esse, Presbyterum Alanum ab obseruatione iuramenti Apostolica auctoritate absoluat: Sin autem arbitrium seu laudum illorum æquum esse intellexerit, vtramque partem ad eius obseruationem, postposita appellatione, compellat.

SVMMARIVM.

1. Cui beneficium, vel quæuis gratia collata est, potest eius collationem iterum petere; neque ideo prima renunciat.
2. Si appareat dolus, vel iniquitas in laudo, non est necesse illud obseruari, sed potest opponi exceptio, si pars altera arbitri executionem petat.
3. Arbitrium de danda re temporali pro iure beneficiâli simoniacum est, idcirco non obseruandum.

NOTANDUM I. Is, cui beneficium, vel quæuis gratia collata est, potest iterum eius collationem petere. Nec propterea videtur renuntiare primæ, aut eius invaliditatem agnoscere; cum id facere possit ad cautelam; si fortè prior collatio non sufficiat, aut defectu aliquo laboret, ut tutior sit per secundam. Ita significat Gl. hic ver. ordinauerit, & docet Abb. hęc not. 3.

NOTANDUM II. Si appareat dolus, seu iniquitas in laudo arbitratorum, necesse non est illud obseruare, cum possit opponi exceptio de dolo, si pars altera arbitri executionem petat, l. non distinguemus, 32. §. Cum quidam, de receptis arbitris & l. 3. Cod. eod. & colligitur ex textu isto, secundum vnum eius intellectum; Quod arbitrium reprobatum fuerit, quia dolus, & fauor erga alteram compromittentium partem ei causam præbuit.

NOTANDUM III. Si arbitri pronuntient aliquid temporale dandum esse pro dimittendo iure beneficij spiritualis, tale pronuntiatum

ctatum, seu laudum simoniacam prauitatem continet, id eoque obseruandum non est. Ita habetur in c. vlt. de rer. permut. & sumitur ex hoc c. secundum alterum, eumque textui magis conformem intellectum; quia Clerici illi adeo nequiter arbitrati sunt, vt simoniacam commutationem imperaret: vnde iudicatum est, eorum laudum obseruandum non esse; & à iuramento absoluendum esse Alanum, seu (vt Gl. hic interpretatur) potius declarandum iuramenti obligatione eum non astringi; cum is nec voluerit, nec potuerit se obligare ad obseruandum laudum simoniacum. Idemque sentiendum de quouis laudo, si eo precipiatur, quod sine peccato fieri non potest, esse ipso iure irritum.

Obijcies: Quod arbitri, sicuti & iudices, in lite beneficiaria vni beneficium adiudicare possint, eumque grauare, vt pro bono pacis pecuniam parti alteri persoluat, iuxta c. nisi, 21. de præb. Respondéo; Id verum esse, si duo ponantur: I. Quod compromittentes expressè, aut tacitè voluerint, vt arbitri tanquam amicales compositores procedant. Secundò, quod præsumi aliquo modo possit, talem compositionem pro bonis pacis ac concordie decerni. At verò in nostro casu, si narrata vera fuerunt, præsumptio contraria aderat, videl. pecunias offerendas esse pro iure beneficii, quippe quod indubiè competeat Alano, cum iniquè spoliatus fuerit. Cæterum, quia fortasse arbitri ostendere poterant, rem aliter se habuisse, & argenti marchas non pro beneficiari iure, sed concordie causa ob dubium litis euentum imperatum fuisse, ideo subiunxit Pontifex, si arbitrium æquitate subnixum fuerit, obseruandum fore. Ita Abb. hic n. 10. & 14. Vide quæ dixi super eo, 7. de transact.

CAPITVLVM III.

Peruenit.

PARAPHRASIS.

Cum Gaspar Guilielmi Clerici sororem duxisset, Guilielmus in dotem promisit mu-

lieri, se quinque solidos sterlingorum annuatim daturum esse. Sed quia super hac promissione controuersia inter illos orta fuit, in quatuor arbitros compromiserunt: Illi arbitrati sunt, quod Gaspar decimas, quas Clericus in parochia illius sitas habebat, pro solidis illis percipere debeat. Hoc intellecto; Alexander III. Gasparem moneri; & Ecclesiasticam censuram compelli, vt decimas illas dimittat, & nihil ex ijs sibi vindicare præsumat; propterea quod tale arbitrium Ecclesie in futurum posset esse perniciosum: Guilielmo autem clerico persuadeatur, vt cum dicto Gaspare amicabiliter rem componat.

S V M M A R I V M.

1. *Laudum cedens in detrimentum Ecclesie non valet; eiusque executionem Prælatus impedire debet.*
2. *Decimæ in dotem dari non possunt.*
3. *Ecclesia succurrendum in periculo grauaminis presentis, & futuri.*

NOTANDVM I. Non valet arbitrium, seu laudum, si in detrimentum seu præiudicium Ecclesie tendat. Et ad Ecclesie Prælatum pertinet, se opponere, & executionem laudi impedire. Sed quare hoc laudum Ecclesie perniciosum esse potuit in futurum? Resp. cum Gl. hic, ver. existere. Quia si clericus durante illo matrimonio mortuus fuisset, decimæ dotis nomine datæ recuperari facile non potuissent à Gaspare: quæ res in detrimentum Ecclesie, & successoris in beneficium redundasset, iuxta ea quæ dicta sunt in c. veniens, 8. not. 2. de transact. Ita explicat Innocent. hic. Ex quo colligitur; Tametsi beneficiatus decimas alteri vendere, aut locare possit ad vitam suam, arg. cap. 2. de locato, non posse tamen eas filie, vel sorori suæ dare in dotem. Quia dos dari debet, vt saltem toto matrimonio duret: quod beneficiatus promittere non potest, cum nesciat, se tam diu victurum esse. Accedit aliud absurdum; quod is, cui decimæ locatæ, aut venditæ sunt, eas percipiat loco, ac nomi-